

Lung. pp **S**implic. m. h. m. si

Pl. 6

7 0 6 8 9 0 1 2 3 (26 3 0 1 2 3 4 5 6)

1857

ተዘጋጅቶታል፡፡

[illegible]

Անժնե իշխանության համար Լեւոնիդի Կոչարյանի և Զորիկ
Մանուկյանի մեջ գրանցվելու մասին:

ԻՆՏԷԼԵ. Ի՞նչ գործընթացներ առկա են այս պահին, ի՞նչ ենք մենք անում: Ներառված ենք միջազգային մարտերից, գերբնական է, որպես ինչ: Լուրջ: Ի՞նչ անելիք է մեր:

[illegible]

ՕՍԽԷՆՈՒՆ, ՏԵՐԱԽԻՒՆՆԵՐ. Գլխան ձկն ուրախուցի: Կրկնեւ:
Հնգկարգուան հետեւայիւր: Սկի կողակոյն աւաւարտեալիւր:

ՊԼՐՈՒԼԱՏՈՐ. Վարդապետությունը միջնորդել է. Պարսկացի տա-
նախադաս, իմ հեղինակը :

[illegible]

ՆԱԼԳՈՒՑՄԱՆԻՆԵՐ. ԴԱՄՄԷՐԹԵՐ. զԼԵՆԻՆԳՐԱԴԻ ՍՈՍՏԻՍԿԱՆԻՔԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԸ:

Զան Ջջ տունի հարսանիքս կերպս
Բռնկած էիսն շուտով մարել է
ԸԻԸԿ, Երեսն ու Զորս:

ԱՌՍՏԲՈՒ

ՎԵՐՆԵԼ, 7 ՓԵՑՏՈՒԽԻՆԻ:

ՈՒՂԵՆԷ Եւ ըստ Լուսափայտեան-Պէնտապտի դասաւանդ ժողովրդեան միաբերելը դեռ մեծափառ կայսեր առած ընդհանուր թողութիւնը գրաւած է. ամէն աւել շարունակ հանգիստեմիտները կը կատարուին եւ ամէն կողմէն պատգամաւորներ Միլան կը խրկուին ինքնախալին առ շնորհքին համար շնորհակոյ ըլլալու : — Ամօցս 28ին կայսրը Միլան քաղքին համար քանի մը նոր շնորհքներ ալ ըսաւ, իր ձեռքովք գրուած թղթ-թով մը Լուսափայտի ընդհանուր հրամանատարին ծանօցց որ Միլանի մայր եկեղեցւոյն նորուգութիւնս համար տեղութիւնս դանձէն ատրուեալի 10,000 ֆիորին որոշած է. քաղքին հրապարակական պարսեղնիւն ընդարձակելու համար 100,000 ֆիորին. ասոնցմ կա 100,000 ֆիորին Սիլանի Իրեկիտե զօրանոցն ընդարձակելու համար եւ նոյնչափ ալ Կոմիլի նաւահանգիստը մեծցնելու համար :

— Սեփական կայրը հրաման տաւու որ դիւ-
նականաց տարոյք մը մուտքի պղի հետեւոյ ու-
թեան վրայ մանուտը քննութիւն մ'ընէ եւ ա-
նոր պատճառները քննէ. եւ աս լուծիս դէմ

Գործունե մի Գժնային 12,000 խաղական իկրա (50,000 ՀԱՐՈՇ) փորձը խոստացաւ :

— Ենցած ամենէն Յիբն պալերայի մեծախառ լծագաւորը Ռիլան հասաւ, կոյսեր ուցելու լիբն մ'ընելու համար:

— Ունեմուղաստե Կոյէր գանդս Սարամարոշ է եմէ պէրկի հոյ կանոնիկոսն եւ քահանայապետական սննիկապետը, կոյսերական կառավարութեան տնաջարկութեամբը նոյն քաղքին հոյ եպիսկոպոսին ամբողջակա եւ կանոնիկոսաց ժողովին գահէրէջ գրուեցաւ :

၄၂၇၇၆၂

ՄԱՐԻԲԵՐԻՍ կը ծառայանէ ինէ մեծաբաւ կոչ-
 օրը գաղղնական բանակը խաղաղութեան վիճակէ
 ձկն զնել կ'օգէ. առ պատճառաւ նորէն 46,000
 զօրք իրենց տնկերը պրտեցան. յառաջագոյն
 55,000 հօգի ալ իրենց տնկերը խրկուած էին:

— Վաղգրիակն հառափարակիւնը կը ժուլծայ որ Գանձերեան իշխանութեանց պարագելը կա-
րելի եղածին չափ շուտով ի գործ կրուի. ու-
վարձանաւ իր գործակալին Տեապոյով Տրաման
խրիկեց որ շուտով որոշուելու սահմանագրութեան
իրկնաց եւ գործարար թիւննեան սկսի: Սահմանաց
որոշումը կատարուելուն պէս, Բւսարիական զօրքն
ալ իշխանութիւններէն պիտ'որ ելլէ, որուն հա-
մար արդէն Բւսարիայի կողմանէ հարկաւոր Տրա-
մաննէլը գացած են: Կը յուսացուի որ մինչեւ,
նոյն ժամանակ Անգղիա ուլ իր նաւատորմից Սե-
նովնէ կը հանէ, (եթէ իր Պարսից հետ ունեցած
պատերազմն աս բանիս ուշանալուն պատճառ
չըլլար):

— Ո՛ր երթևին դատադարձութեան եւ գլխաւ-
ման վրայ Խնկիւր լրագիրն հետեւեալ տեղեկո-
ւթիւնները կու տայ: Բանտին քահանան շատ ան-
գամ՝ Ղերթէին հետ տեսութիւն բաւ եւ զինքը
Երզրեց որ ըսած յանցանքին վրայ զգլայ, բայց
իր քանքը պարագ եղաւ, անկէպ միշտ պատասխան
կու տայ լմէ քահանայի երես չեմ ուզեր տես-
նել, եւ գտնուած վիճակիս մէջ պիտ'որ մեռնիմ:
Յերթին կիրակին իրեն հրաման տրուեցաւ որ պա-
տարագի ներկայ գտնուի. դատադարձն ետքը քա-
հանան համառօտ քարոզ մը տուաւ, Ղերթէ առ
քարոյզին ժամանակ ստատիկ կուտայութեամբ քա-
րոզչին գէմ. Սուս է, Անէճը, Անտիման, կը
պոռար. զինքը յոնցոններն անկարելի եղաւ, եւ

տախաւեցան բռնութեանմբ անկէ Հեռագընեղէ
Ըմպոյ ՅՈՒն բանախն քաճանան նորէն իրեն գնաց
եւ ծանոցոյ որ բարձրագոյն ատենան իր ինզիրը
մերժած է եւ քիւ մ'եալն իր գատապարտու-
թեան վճիռն ի գործ պիտ'որ գրուի եւ յորդո-
ւելոյ օր զըջոյ. Ղերժէ նորէն աս յորդորը մեր
ժեց եւ երկու ժամ ատեն ուզեց կոյսեր աղեր-
սագիր մը դրելու որ իրեն թողութիւն տայ. Բայց
երբ որ քաճանան իրեն ծանոցոյ որ աս բանն ան-
կարելի է եւ նորէն յորդորեց օր իրեն ձեռցած
քիւ ժամանակն, հօգւոյն փրկութեան եւ Շս-
տաւոյ Հեա հաշտուելու գործածէ, Ղերժէին
վրայ ստուօրէ կատարութիւն մ'եկաւ եւ սկսաւ
սրտաւ թէ չեմ ուզելու մեռնիլ, մինչեւ վերջի
չունեալ պիտ'որ պատկարայիմ եւ ողջ աս տեղէն
դուրս չեմ ելելու. Իբր քաճան հարկ եղաւ սաստիկ
բռնութեանմբ զինքը դուրս հանել եւ դատապար-
տելոց սրտհը բերել: Ընն իր այլայլութիւնը կա-
մաց կամաց սկսաւ իջնալ ու վրան խալութիւն
մ'եկաւ. նոյն ժամանակը բռնութեան քաճանան նո-
րէն սկսաւ զինքը զարձի յորդորել. եւ իր ջանքը աս
տեղամ դարաւ չեղաւ. Ղերժէ իր քննացքն ու
չեղուն բարբոսփն փոխեց. ժողոված բազմութեան
առջեւ ծանոցոյ որ իրեն քրիստոնեայ կ'ուզէ
մեռնիլ, իր բրած յանգումքին վրայ կը զըջոյ, իր
թէ գրով եւ թէ բերնով քարոզած մոլորու-
թիւններն եւ կ'առնու, եւ կ'ուզէ իր կեանքը
զոհելով բրած անսթեղութիւնը քաւել: Անկէ
ետքը օրաշին մէկ անկիւնը խոտափանտը եղաւ,
որուն ժամանակը հոն դռնաօղնիւն իր զըջման
նշաններն յայտնի կը տեսնէին: Վիսաաման տեղը
տարուելու ժամանակը միշտ զըջման խալեր կ'առ-
տարելէր եւ աղօթք կ'ընէր. տեղն հոսնէլէն եւ
տեւ իր ընտանեայնը, Գաղղեայի, Եկեղեցւոց, բո-
լոր աշխարհքի եւ ետքը նաեւ կոյսեր համար ա-
ղօթք բրաւ եւ երկու անգամ խաչելութիւնը պա-
ղաւ, որմէ անմեղապէս ետքը մահուան գործիքն
իր կենացը վերջ տուաւ:

მეფობა

ԼՐԱՏՈՒՆ, 3 հետորոշի: Այսօր տեղումեան
ատենադպրոցը խաբուհեցի լաւանաբար
խորհրդանշուց բացաւ: Դաճախուս լեւան գլխաւոր
նիւնէլը Փարիզի գեապանաժողովին յաջողու-
մեամբ լիննալը, Պարսից պատերազմի եւ Գան-
զանի գեաւքերն էին:

— Հնդկաստանի լուսագիրները գեո. հիմնայ կը ծանուցանեն թէ 1855ին Գարտի 30ին Արեւելեան Հնդկաստանի ընկերութիւնն եւ Կապուլի թաւ. դաւար Տօմթ Գո. համարին մէջ գաշնակցութիւն մ'եղեր է, որով Անգղիացիք կը խոստանան որ ասկէ ետքն երբեք տէրութիւնաց մէջ մշտն. ընկերութիւնն երբեք Տօմթ Գո. համարին երկիր. ներսն միայ պիտ'որ չարձակի, իսկ Կապուլի թաւաւորքը իրեն եւ իր յարձրացը համար կը խոստանայ որ Անգղիացւոյ հետ միշտ գաշնակց պիտ'որ մնան եւ անոնց բարեկամներուն հետ բաւ. յեկամ եւ թշնամիներուն հետ թշնամի պիտ'որ ըլլան:

Ի Յ Ա Ն Ի Ա

ՆԱԽԱԳԱՅԻՆ Հետեւեալ տխուր լուրը կը ծաւ. նուցուի: Գաղթեալ քաղքին մէջ քահանայ մը քաղքին Մեծա. կաթողիկոսի Ռոստիսկո. ուսին գեւ. սպանութեան փորձ մ'ըրաւ, եւ զաւ. նիկայ վերաւորեց: Երբեքսիկոսը եկեղեցւոյն աւագ խորանին առջեւ ծռեկ շողած էր, երբ որ շարագործը խորանին էտեւէն ելաւ եւ գաշնակց. մ'անոր հարուած մը տուաւ: Հոն գտնուող կա. նանկիւններն մէկն ածապարկեց եւ եղեռնագործն արգելեց, որով հարուածին դուրս թիւնը կարու. լով, արթնոյթիկոսը միայն թեթեւ մը վերաւոր. րեցաւ, եւ կարող եղաւ փախչելու ածապարկը: Չարագործն ասոր վայր սաստիկ բարկացած՝ զգաւ. տին աակէն ասարձանակ մը հանեց եւ կանանկոսին վայր ուղարկելով դանիկայ գետնը ձգեց. բայց աւ լուրը գեո. հաստատութեան կարուս է: — Ուա. դերա քաղքը Նէապոլսոյ Պաղիկիպուսա դաւա. ռին մէջն է:

— Կաղիկայի վրայէն եկած լուրուն նայե. լով Նեապոլսոյ ներքին միջակը շատ անհան. պիտա է. բանտին պնշտի լեցուած են որ հարկ կ'ըլլայ բանտարկելոց մէկ մասն ուրիշ տեղեր տա. ՚իլ: Իրաց միջակը Արիկիպուսի մէջ աւելի գէշ է. Կապուլիցի մէջ ամենեւին սպաւորութիւն չկայ, աւ պատճառաւ. ոչ որ կրնայ համարձակ փողոց. ներու մէջ պարտիլ. խանութներուն մեծ մասը գոցուած է: Նոյնպէս Անտիպայի մէջ վերջին աստիճանի գրգռութիւն մը կը տիրէ, եւ ամէն բազէ խռովութիւն մ'եկուրաւ. փախ կայ: Կաւա. վարութիւնը խռովարարաց մէկ մասը Նէապոլսէն հեռացրելով համար Արիկիպուսի Երճենգիւնին հաստատակապետութեան հետ գաշնակցութիւն մ'ը. րաւ որ Բարանայի (Նոյն հասարակապետութեան երկրին) մէջ պատճառարաց գաղթականութիւն մը հաստատէ:

— Նէապոլսոյ ինագաւորն սպաննել ուղղ. Կիլիսոյ շարագործին մարմինը գերեզմանէն դու. րուցաւ: Գաւասուն ծպտեալ մարդիկ գիշեր տա. տին դերեզմանոցը մտան եւ տեղւոյն պահա. պոնէն անոր (Կիլիսոյին) ուր թաղուած ըլլալն իմանալով՝ Կերեզմանէն հանեցին եւ հեռերին տարին:

ՀՈՐՈՒՐԵՆ կը ծանուցանեն թէ քահանայապե. տական ստիկանութիւնը Յրաւեղոյի մօտ Ուածի. լեան դորձակաւ մը ձեռք ձգել է, որն որ ինքը զինքը պաշարուած տեսնելուն պէս խուրին (շափա. գա) մըջէն թռչել մը հաներ եւ ուզեր է կլել, բայց ստիկանը շատով վրոն հասեր եւ արդի. լիս է: Ըս թուղիլ Նէապոլսոյ Կաթողիկոսաց Կաթողիկոսն էր, որուն մէջ անոնց կը պատուէրուի որ հիմակա հիմայ նոր խռովութիւն մը չհանեն:

ԲՈՒՍԱՍՏԱՆ

ԽՈՒՍԱՍՏ քոտն պատարասութիւններէն կ'ե. րեւայ որ մնաւոր գարնան իրենց Կապուլի ծով. նաւատորմից մեծ դորձուպ թեան մը ձեռք պիտ' որ գտնէ, մնաւոր կառավարութիւնը քանի մ'ըն. կերութեանց հետ զգաց պաշարի համար երկու

տարուան գաշնակցութիւն ըրաւ, որն որ Կապուլից ծովին արեւելեան եղբայր պիտ'որ տրուի:

— Կապուլեան գաւառաց քաղքական կաւա. վար դորապետի տեղակալ Բեհրուտան (Կապու. Կոթ) իշխանն իր քոտն մեծամեծ ծառայութիւն. ներսն համար, հետեւեալ զօրաց զորապետի աս. տիճանն ընդունեցաւ:

— Հոտ Կաղիկային եւ Կերմանական լու. րինքն կը ծանուցանեն թէ Ռուսաց կառավա. րութիւնը մեծ տէրութեանց Անգղիայի եւ Պար. սից մէջ եղած պատերազմին նկատմամբ շրջաբե. րական ծանուցագիր մը խրիկ է, որուն մէջ կ'ը. տէ թէ թեպէտ եւ Ռուսաստան Անգղիայի Հե. րադը պարպելու համար քոտն պահանջմունն սպ. նակուն պիտ'որ ըլլայ, բայց անոր ուրիշ պահան. ընկերուն հաստատութեամբ գեւ. պիտ'որ գնէ. որովհետեւ անոնցմով Կարսից կառավարութիւնը բարձրիկն կ'ընկճի, եւ ինքը (Ռուսաստան) չեկը. րաւ յանձն տանու որ ան պահանջմունքները զէնքի զորութեամբ կատարուելու ստիպուին:

ՕՍՏԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՍԱՍՏԱՆԿՈՒԳՈՒՄԻ հասած վերջին լուրը մի. շեւ Զուեռարի 22 կը հասնին, եւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը բովանդակեն: Բարձրագոյն դրոն կողմնէ յարսանեաց աղագ Կատրիարք. ներուն եւ Հրեից պիւսաւորին վեհափառ Սու. թանին մէկ որոշումը ծանուցուցաւ, որով հաւ. ման կը տրուի որ ամէն մէկ աղբ իր պատանիս. րէն 10 հոգի բնակ տէրութեան զինուորական եւ ծովական մեծ գաղացներուն մէջ կ'ընթուելու համար: Ըս պիտ'աւ որոշումը միայն Կոստանդ. նուպոլսոյ համար է, բայց ետքը նաեւ տէրութեան գաւառներուն մէջ ալ պիտ'որ գործադրուի:

— Կառավարութիւնը Կր. Լիւնէլ Ճիպսընին 99 տարուան համար արտանութիւն տուաւ 2աւ. նագ գալէսիի Նիդուցէն ու Կարմիր ծովու վրայէն միշտ. Էնդկաստան հեռապիւ մը գնելու, որուն կապարանները տէրութեան պաշտպանութեան տակ պիտ'որ ըլլան:

— Ռուսը օձի կզգին պարպել են, անոր հա. մար ալ Անգղիացւոյ նաւերուն մէկ մասը Սե. ծովէն ելիւ է: — Չեքրիկներն իրենց զոքրը եւ. րեք մաս բաժնած, մէկը Կապուլից, երկրորդը Արիկիպուս երկրին մէջ եւ երրորդը Լեզկիսե. րուն երկիրը գրած են: Ռուսը աւ շարժմանց գեւ. պատրաստ գտնուելու համար Կար Կեան քով մեծ բանակ մը կը ժողվեն:

ՊԱՐՍԱՍՏԱՆ

ՊԱՐՍԱՍ Եւ Անգղիացւոյ մէջ եղած խնդիրը նորապէս լուրսն նագելով գեո. բովանդ. լե. րուար, ինչպէս Կոստանդնուպոլսի վրայէն եկած հեռագրական լուր մը ծանուցած էր: Աս միջն ասուց է որ Պարսիկն առնուելէն ետքը Պարսից փոխարքային եւ Անգղիացւոյ հրամանատարին մէջ նարէն խաղաղութեան խաղաղութիւն մ'եղաւ, ու. րուն մէջ երկու կողմն ու իրենց պահանջները չարտադրեցին կամ փոխեցին եւ խաղաղութեան նոր առաքարգութիւններ ըրին: Անգղիացիք ին. խաղաղութիւն վար աստիճան պահանջելէն ետ կեցան՝ տեսնելով որ թաղութուն անոր վրայ մեծ վատու. հալիւն մ'ուրի, եւ ասոր տեղը կը պահանջեն որ իրենց Պարսից ծովին մէջ տեղ մը տրուի որ հոն փաճառակաւութեան գործակալներ գնեն, եւ իրենց նաւերուն համար նաւահանգիստ մը հաս. տատեն: Ըս հասարակ կը յուսացուի որ մնաւոր գնեալագոր մը պիտ'որ ըլլայ: Կերեւայ թէ Լորտ Բարմերսոն մալմիլեան պարսկական պատերազ. մին գեւ. ըլլալը տեսնելով՝ Խորհրդանոցին բա. ցուելու մատնանակներն աւ լրեն ստիճ առաւ լրագրոց ձեռքով հրատարակելու որ Պարսիկան. Անգղիական պատերազմը լրնցած է, որպէս զի իրեն գեւ. պատրաստուած յոյժերուն առջեւ աւ. նու: — Պարսիկները թեպէտ եւ մէկ կողմնէ

խաղաղութեան վրայ կը խափն, բայց միւս կողմն ալ պատերազմի պատրաստութիւն տեսնելու վրայ են: 20,000 հասեակ եւ 50,000 ձիաւոր զօք. երկրին ներքին դաւաճներէն եւ զխաղաղաբ. արմանշահէն, Համաւանէն եւ Խոփահանէն զէ. րի հպարտային կողմերն եւ Պարսից ծովին եղբայր կը բաշեն: Աս զօրաց մէկ մասը բերելու պա. հապանները զօրացնելու, որոշուած է: Պարսից պատերազմական գործողութեանց հիմը խաղաղութ. եւ Պերսպոլսաւ բերդերն են, որոնք տն երկու ճամբաներուն կը տիրեն, որոնցմէ ծովեկեղեցի զէ. րի երկրին ներսի կողմերն երկմալաւ: Համար պէտք է անցնիլ: Կեհերանի մէջ Ռուսաց օգնու. թեան եւ ժողովուրդն կրնի նախանձաւորութեան վրայ մեծ յոյս դրած են: Պարսից զենաւորն աւ. մենայն զօրութեամբ կը ջանայ զժողովուրդը գը. դուելու որ ստորահաստաներու գեւ. երկն եւ տէրութեան պատերազմի համար հարկաւոր եղած ստակը տան:

— Ռուսաստանի վրայէն եւ Կաղիկի Կեհե. րանէն եկած լուրը կ'ընեն թէ Անգղիացիք Պու. շիւ բերդն առած չեն, այլ անոր մնա ուրիշ պղ. տիկ բերդի մը տիրած են, զորն որ նորէն թող տալով՝ Կարթագ կզգին քաղաքացան հոն ամրանա. լու համար:

— Կաղիկական կառավարութիւնը Պարսիցին Անգլ. կրկնայարկ նաւը Պարսից ծովը խրիկեց, որ. պէտ զի իր Կարթագ կզգայ վրայ ունեցած ի. խաղաղութիւն պաշտպանէ: Ըս կզգին անցած գարուն վերջերը Պարսից ինագաւորը Կաղիկացի պար. գեւած էր:

ՃԵՆԱՍՏԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՅԻՆ կառավարութիւնը ծովակալու. թեան գլխաւորներուն հրաման խրիկեց որ շա. տով նաւատորմի մը պատրաստուի ճենաստան երկմալա, որպէս զի Կանդոնի առջեւ. Կոստան նաւատորմի զօրացընէ. նաեւ Կաղիկաւ նոյն տե. դը խրիկելու նաւատորմի մը պատրաստած է, որն որ մօտեւա ճամբայ պիտ'որ ելլէ: Կաղիկական Բեթ լրագրին նայելով՝ Անգղիացիք 38 եւ Կաղ. րիացիք 10 նաւ ճենաստան պիտ'որ խրիկեն: Կան. Ռուսաց կառավարութիւնն հիմակաւն ճենական խնդիրն առիթ առած էր Բեթիկի մէջ իր շահին համար քանի մը բան ձեռք ձգելու, եւ կ'ըսուի որ արդէն ճենաց կայսրն հաւանած է որ Ռուսը Բեթիկի մէջ 300 արհապոն զօքով բերդ մ'աւ. նենան իրենց աղագայնց պաշտպանութեան համար:

— Կաղիկական պաշտպանութեան լուրը Կանդոնին անգղիական նաւատորմին գեղապետին եւ այ. րիլը սուտ կը հանեն, եւ կ'ըսեն թէ Սեյմուր ծովակալը միայն պատերազմական դիրքերը բռ. նելով շատացաւ, եւ միւս կողմէն անոր տէրու. թեանց հիւպատոսներուն խնդրելով ամէն զգու. շուրթն ի դուր զրաւ որ փաճառակաւաց մի. թեանցներն ստաւով ըլլան: Կառավարական շա. տերը Կանդոնէն հեռացած են: Կաղիկական նա. լերը միւրեւ. հիմայ եղած պատերազմներուն ամ. նեկն մատնակից չեղան: — Կանդոնի մէջ ճե. նաց այրած երապական միթիւրանցներուն մէջ 55,000 հակ (պալլա) բաժնակ կրակին զոհ եղ. ր է: Անգղիայի լրագրներէն շատերը գեո. աւ պատերազմին գեւ. իրելու տիրութեան մի. թեան եւ Կաղիկ շահուն սասակի փաստակար, խստութեամբ կը խափն, եւ կ'ըսեն թէ խորհը. րանցն ասոնց վրայ աղէկ պէտք է խորհիլ եւ որոշել որ միայն Անգղիայի ինագաւորն (եւ ոչ եր. րեք Էնդկաստանի ընկերութիւնը) իրաւունք ուն. նայ Էնդկաստանէն դուրս Կանդոնը աւրութեան մը գեւ. պատերազմ հրատարակելու, եւ եթէ խոր. հրդանցին գոց եղած փամանակը պատերազմ մը հրատարակել հարկ ըլլայ, անմիջապէս զանիկայ (վերահսկողութիւն) պէտք է ժողվիլ եւ աս բանն անոր առջեւ գնիլ: Լրագրներէն գրաւ շատ պա. րամաւորներ կը պատրաստուին կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան գեւ. ելլելու:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ՇԵՐՈՅՈՒՆԵ ՎԷՊ

ՌԵՆՈՍ ԳԵՏԻՆ ՈՂՈՂԵԼՐ

Ը.

Ռարմոսոսիմոն առաքելութեան վրայ:

Պր. Պրոնցին տան բարեկամներէն մէկը զէպի Վայնց վաճառականական ճամբորդութեան ընել ազնիւ՝ առաջարկեց որ ինք Վանիէն ու տնոր հայրը մեկտեղ տանի: Հասաւ արեւ. ըստ Պր. Պրոնցի, անկից ալ մինչեւ իրենց տունը տուրհան-դակի կառք կրնան ճամբորդել. կառքին ստակը եւ կը վճարեմ: Ուստի ճամբորդ ելան, եւ հաւա-տարիմ շունն ալ կառքին հետ դնաց. եւ երբեմն երբեմն կ'իջէր կառքապանին նստարանին վրայ հանդարտ կը նստեր: Գամիէլ շուն հին վայրը փնտրած ու մեկտեղ առած էր, եւ անոր նորէն կարմիր կաշի մը անցունել ու վրայի Յ. Մ. Պ. սկզբնատառերը նորէն ոսկեգոծել տուած էր:

Երբ որ Վարդին Գամիէլ որդւոյն հետ, իր ընտելութեան տեղը կը մտնէր, եւ արդէն հե-տանց թափելի գործարանին պարտեղին մէջ կա-խուած ձերմակ կտաւները կանանց լծակներն մէջն կը տեսնուէր, շունն ան կողմերը ծանշա-լով վար ցաւրեց: Ողիւյան իր երկու աղջկանց հետ կտաւներուն վրայ ըստ կը լիցնէր, իսկ իր երկու տղաքը պզգի դադած էին: Երբ որ Ողիւ-յան իր յառաջած ախիւսը վրայ վրայեց, եւ աւախութենէն հանելով երբեմն փան կը ցատ-քեր, երբեմն չորս կողմը կը զանար: Ողիւյան զարմայաւ մնայ, թէ ինչպէս շունը մեկէն հոս եկեր է, եւ զինքը դեռ կը ծանշայ, որուն վրայ ան գործատու գէպքէն ետքը բան մը չէր լսած: Ողիւյան ինքն մեծ շունը կը լիցնէր, բայց ցանկաւ չէր ծանշար: Իսկ երկու տղաքը, պզգի շան ուրախական ցատքները տեսնելով, վար եկան. եւ մեծ որդին շատ արամած էր որ իր խաչու-րները Վարդի, որուն վրայ կորուսած տունը շատ ցաւած էր, զինքը չիճանշար: Ետեք ամեն ալ մայրը, աղջիկներն ու որդիքը՝ շուն անակնկալ դարձին վրայ ցարմացած կիցած տուններն, սուր-հանդակի կղերափողոյն ցնեալից հնչունը լսե-ցին. քաջ սուրհանդակէն կտաւարում կա-սին ձերքը, գեղին մեջէն երազներն քննաց-քով եկան Վարդինին տան առջին կեցան: Ըս-ինք է, ըստ Ողիւյան, ինչ կայ արդէն: Ընտա-րակոյս սուրհանդակը ճամբան սխալած պիտ'որ ըլլայ: Ըս լսելով կառքին մտնեցաւ. մէջ մ'ալ Վարդին կառքէն դուրս ցաւրեց: Կինը ուրախու-թեամբ զինքը բարեկեց, բայց նեղուցած դէմքով մը ըստ տնոր. Բայց հոգիդ կը սիրես նէ, սի-րելի Վարդին, աս ինչ կը նշանակէ. առանձին սուրհանդակի կառք գալ ինչ պիտ'որ ըլլայ. եւ ինչ կը տեսնեմ, զիսէն մինչեւ. ասը ալ նոր զգեստներ հագեր է. չէ, ստուգիւ ստի եւ ելքը բան է: Երբեք ալ անտարակոյս, աղէկ վճարե-լով նորէն ետ առած պիտ'որ ըլլաս. եւ նայե-լով զինքն ալ նորէն շինել առել է: Ստուգիւ կը-սեմ, եւ գրեզ միջեւ հիմակ խնայող մարդ կը համարէ: Վարդին թէ ժառանգութիւնը ինչքդ գլխիդ տակն է: Եւ թէ որ պարզեւ միտալու-թեամբ ապրելու սկսելու ըլլաս, ստուգիւ ժա-ռանգած ստակին վերջը շատ շատ պիտ'որ գայ:

Սարգիս ծիծաղելով՝ Ողիւյանը ողջափ ոխ-րելի Ողիւյան, ըստ: Կեցիք նախ աս ծրարները դուրս հանեմ. եւ պիտ'որ տեսնես որ, ստակէն դուրս մ'ալ պահած չէ: Ըստ մը բացու ուն-տակը, որն որ սուրհանդակը ներս բերած էր, ստակին ծանր քաւին առաւ ու ստակը սկզբուն վրայ պարպեց: Տէր Աստուած, պտալ Ողիւյան, պտալ ստակ մեկանց կեանքս մէջ երբեք տեսած չէի: Ըստ ընտը կը շարունակէ, եւ ինքն պիտ'որ կու գայ որ կ'երազեմ: Բայց ըսէ ինքն տեսնեմ, աս զգեստներն մեկից գտար:

Երբեք դեռ ամեն չէ, ըստ Վարդին: Գուն ու տղաք ու պարզեւ նոր պիտ'որ հաղորդէ Բե-րած գեղեցիկ ու աղին նիւթերը մեկից մեկից բացաւ՝ զուգուց. մեկից գոյնները բեզի ու բայց զոյներով եզաները աղիւսն համար են ըստ: անուկէն ուրիշ շուկայ մ'ալ հանեց բա-ցաւ, աս ալ մանչերուն ամբողջ զրեւտ շինելու համար է ըստ: անկից դուրս մեծ պարտի մ'ալ կտաւ. դուրս հանեց: Սեղանը շատ պզտիկ էր աս ամեն բանը վրան դնելու համար: Արդեան, Չէ, շատ բան, ըստ, ինչքա չի համար, աս աղին վաճառքները մտաի գտար:

Ըս ամեն բան, ըստ Վարդին Գամիէլը ցու-ցնելով, իմ ճամբու ընկերս քեզի բերաւ:

Գամիէլ մէկ կողմի կեցած էր: Մայրն ու տղա-քը իրենց ուրախութեան մէջ կամ չէին տեսած զինքը, եւ կամ թէ բանի տեղ չէին դրած: Բայց ինք ներքուստ կը զուարճանար, իր մօրն ու քուրերուն ուրախութեամբ վրայ. եւ զինքը օղ-տուղ ու կայտաւ տեսնելուն վրայ: Մայրը տու-տմէն բաները տեսնելէն ետքը, դարձաւ, Ըս ե-րիտասարդն է, ըստ, որուն համար կըսես թէ աս գեղեցիկ բաները բերու: Բայց իմ է տնիկաւ:

Վարդին աւազները երկնք վերցուց ու ձե-ռուներն իրարու միացնելով՝ ծանրութեամբ ու արժանաւոր հօր մը վրայ պարտեւ դէմքով մը, Վարդի ըսէր, ու զարմացէր՝ ըստ. ու շնորհակալ եղէր: Ետեւոր նախախնամութեան: Վարդն ու տղաք ուրախութեամբ պարզեւ ընցուած էին, որ հայրը կրնոր աս իրենց սպասած մեծ ուրախու-թեան ալ անգամաւ անոնց յայտնել: Աստի, Դայե սիրելի Ողիւյան, ըստ, աս սիրելի ու զու-տրեմ երիտասարդը քու Յուսէփիկդ է. ան տղան է, որուն համար կը կործեմք որ նոյն մեծ հե-ղեղին ժամանակ ընդ մէջ խողոված ըլլայ: Հա-րուստ ու շատ աղետաւերա վաճառականին մէկը զինքը որդեգիր տար է. ու աս Յուսէփիկը եւ կամ թէ Գամիէլը, ինչպէս որ հիմակ կը կոչուի, հիմակ պիտ'որ վճարի մը մէջ կը գտնուի. որ իր քոյրը եւ զմեզ ալ կրնայ պահպանել:

Ետեք ետքը Վարդին սկսաւ պատմել ինչ ինչ պէս, առնել կործանելէն ետքը, տղան որդեգրով ճամբորդ ելելով՝ Ռեւոս գետին վրայ լողալով գէպ ի վար գացեր է, շունն ալ ետեւէն լողա-լով զանկաւ աղաւտելու ջանացեր է, եւ հաւա-տարիմ շուն աս ճիւղը գետի վրայ կեցող մար-դիկները տեսնելով, տղան աղաւտել է:

Բայց ինչ շան վրայ կը խօսիմ, ըստ Վար-դին, իրեն թէ ան ըլլայ տղան աղաւտելուն պտա-ճաւ: Ետեւոր՝ որուն տանց դիտութեան ծն-դուկ մ'ալ գետին չիցնար, աղաւտած է տղան: Ըս-տուած իր անհուն իմաստութեամբ աս հաւա-տարիմ շունը զործիք տուած է, մեր տղան աղա-տելու համար իրեն շնորհակալ ըլլանք, որն որ բոլոր մարդկան զինած հայրն է: Հայրը մայրը, Գամիէլ, ու բոլոր տղաք, ու նոյն իսկ սուրհան-դակին ծառան, որն որ պարզեւ կը սպասէր, բարեպաշտ զգածմամբ ընցուած, աւազներն ար-ցունելով երկնք կը նայէին:

Բայց Գամիէլ ալ ինք զինքը չեկրտալով բրա-նել, մարդ վրայ պրտեցաւ. մայրն ալ զինքը գոր-կելով կուրծքին վրայ ծնչեց, ու քաղցր արցուն-քով լրցաւ: Ետեք ետքը մեկալ քուրերն ալ բարեկեց: Դեռողաց ու տղաք աս վայրկեան մէջ զպայած երջանկութիւնը չեկրտաւ ստորագրուի:

Կը շարունակուի:

ԵՆԱԿԱՅՈՒՆԵՐԵՆ

Գայեթու շարունակ ստորագրուի մը:

Կաղիւյանը Ընտելութեան գտաւին սահմանե-րուն վրայ մինչեւ տը փոքի աւանին մէջ զիւղա-կան մը պարտեղէն կը տեսնէ որ գալլ մը իր ըն-դուն չորս կողմը կը պտաւէր, բայց վրան յարձա-կելու չէր յանդգնել, ինչու որ ընդին ետեւի ուսուցչութիւնը շարունակ կից կը նստէր. գիւղականը ընդուն տնիկիւղութիւնը տեսաւ. նէ՛ հօգ չիտա-

րա իր ընդին սպասողներն: Ասանկ քառորդի մը շափ գալլ փոք յարձակումներ չեկրտեւ տեսաւ: Ետեք ճամբորդութեան տեղ մը մտաւ եւ քանի մը անգամ ինքզինքը մէջը լծալ-իւց: Կիւղականը կարծեւ որ գալլը յոգնեցէն ընդ մէջ մտած է պարզութեամբ համար եւ իր ընդուն յարձակումն վրայ բնաւ տարակոյս չու-նէր: Բայց գալլը նորէն պատերազմի գալլու եկաւ. եւ որչափ որ կրնար նէ ընդուն դիտուն մտեցաւ, եւ ինք զինքն անանկ ուսով լծալով մը բոլոր ընդուն ու ընդուն ընդուն ընդուն մտնելով ստի-պեցաւ աւազները չոցել: Դայն վայրկեան մէջ գալլը ընդուն վրայ գալլ յարձակեցաւ եւ անանկ կտաւարութեամբ եւ շուտութեամբ սուր տկաւ-ներով փոքը խածաւ, որ հանդիսատես անհօգ գիւղականը իր ինքն գրաստունն օգնութեան չիցը-ցաւ հասնել:

Կորուզեցի մէջ Գրիգորիստիստ քաղցին քու-վելը գեղացի մը իր տան պատուահան նայած տանն կը տեսնէ որ խոշոր գալլ մը իր անն փու-կին մէջ մտած պոկերու հետեւ ինկած է: Գե-ղացին նոյն ժամանակ իր տանուսով ամենայ տղան գիւղին ունեւայով՝ առանց ժամանակ կոր-սնելներու աղան գալլին մէջ գետին կը ձգէ եւ ձեռքը բեր մը տանելով գալլուն վրայ կը յարձակէ եւ գալլուն բերնէն ու մը կ'աղաւտէ. բայց տնտեսին աւազակը լծալու եւ խոշոր ուղ-կը ձգէ, բայց գալլին մէջ տղան տեսնելն պէս՝ կը յափշտակէ եւ մերձաւոր անտառին մէջ անե-րեւոյթ կը ըլլայ: — 1810ին՝ Պրոնցին Եսայիստ-յին քոյրերը 19 հօգի բաւ մեծի մասին տղաք աս վայրենի տնտեսներէն յափշտակուեցան:

Հնդկաստանի Աղա քաղցին եւ անոր շրջա-կայ տեղերը չորս տարուան միջոցին մէջ 1000 տղոցմէ տեղի գալլերէն եւ ուրիշ գաղաններէն յափշտակուած կը համարուին: Թեպէտ եւ կա-ռավարութիւնը գալլ մեծընտանի առաւ փոքը խոտապած է, ի վերայ այդ ամենայն տեղացոց աւելորդապաշտական կործիքը անանկ հաստահան վրան տիրած է որ կառավարութեան ըրած ա-մեն փոքի բոլորովն անպատգ կ'ընէ: Հնդկի-նիւր կը կարծեն որ գիւղին կամ քաղցին մէջ գալլու արեւն լծալու հոգ ըլլայ պէտք է որ ան տեղը կործանի ու ընտելեց ըլլայ, եւ գալլերէն սպաննուած տղաք ոգիները զինքը պիտ'որ հայա-ծեն: Հնդկաստանի քանի մը տեղերը աս անհու-նի աւելորդապաշտական պնդում տիրած է որ գալլ մը բռնուածին պէս չեն սպաննել, այլ վրէ-լանգակ մը կը կտան, որպէս թէ արիւն անգամ՝ մարդոց վրայ յարձակած տան՝ մարդիկ զանգա-կին ձայնը լսելով փոխելու ասան ունենան:

Կեղեկայի մէջ գաղթականութեան սկիզբն հասարակօրէն ուրիշ տեղերուն պէս անտիպ չը-լար, հապա ջրցնեց, որովհետեւ գաղթական-ները յարմար ընդարձակ եւ պարզեւ տեղ մը գտածուն պէս կը հաստատուին, շատ անգամ մեկըմէկ միջոցով հետու: Ըս տեսակ դաղ-թականներն մէկը հիւսիսային Կեղեկայի մէջ անկոն անտառի մը քով կը հաստատուին, եւ իր զրաքին գլխի տասը անգլիական մղոն իրմէ հե-ռու էր: Ըս գաղթականը վրայ ամիս առանձին առանց ուրիշ մարդու երես տեսնելու անցնե-լէն ետեւ՝ կը ձանձրանայ եւ դրաքոյն պնդու-թիւն մը ընելու միտքը կը դնէ: Կեղեկայի լու-սոյն մէջ գիշերը լուսնիկային իր զենքերն տուած ճամբայ կ'ընէ: Հալիւ լծա անտառին մէջ քանի մը մղոն կը քալէ մէջմ'ալ խորանի ունայու ձայն մը կը լսէ, որն որ զինքը աս տաննուն լծան մէջ շատ կը զարհուրեցնէ. աւել կը դարձնէ ու կը տեսնէ որ խոշոր գալլ մը ձերմներով կ'ընդունէ փորը պատուէր է եւ մի խոշոր կտոր մը բերնէն վար կախուել կեցեր է: Գալլը գաղթականը տե-տանին պէս իր որսը կը ձգէ եւ մարդուն վրայ յարձակում ընելու կը պատրաստուի. գաղթա-կանը հրազանը ուսին վար անունն ու կրակ տալը մէկ կ'ընէ, բայց գալլն անպատգելով կը ցատկէ եւ միայն սպէս վերադարձելով եւ պահուելի

